

Kommenttipuheenvuoro - Asuinmaaseutu-2009-seminaari 5.3.2009

*-Nasakoitten naisten, messevien miesten, nohevien nuorten,
lisääntyvien lasten ja vireiden varttuneiden
OMA KYLÄ-*

Kaikenkokoisten kotien

Siikamäki-Peiposjärvi, kylä rakennemuutoksen nosteessa

Keskisavolaiseen Siikamäki-Peiposjärven kylään, valtakunnalliseen vuoden kylään ehtii vartissa Pieksämäeltä, puolessa tunnissa Varkaudesta ja tunnissa Kuopiosta, Mikkelistä ja Jyväskylältä. Kylä elää keskiössä ja rajapinnoilla: Etelä- ja Pohjois-Savon maakuntarajalla, kahden seudun ja kolmen Leader-toimintaryhmän kulmauksessa. Kylä on asumismaaseutua, mutta ennen kaikkea myös tekemisen ja yrittämisen maaseutua.

Pieni Siikamäki-Peiposjärvi on voimakkaassa menestyksen kierteessä, viiden viime vuoden aikana kylään on muuttanut yli 80 asukasta ja vauvabuumi jatkuu.

Ne välttämättömät lähipalvelut ja uusyhteisöllisyys

Kylän kiistattomia vahvuuksia ovat hyvä sijainti kahden kaupungin yhteisellä työssäkäyntialueella ja hyvien liikenneyhteyksien varrella sekä voimakas yhteisöllisyys. Ikivanhojen kyläseurojen lisäksi kylälle on syntynyt uusyhteisöllistä toimintaa kuten ikäihmisten Tarinatupa ja alle kouluikäisten ja heidän vanhempensa Kärrikerho. Uudet asukkaat tulevat nopeasti mukaan kylän toimintaan ja erilaiset verkostot myös kylän ulkopuolelle ovat laajoja.

Sutjakkaan kehitykseen johti oivallus ja kyläläisten yhteinen tahtotila: Siikamäki-Peiposjärvellä palvelut on tuotettava edelleen lähellä, jotta arki sujuu. Niinpä monipuolisia peruspalveluja omalla kylällä on kehitetty ja kehitetään jatkuvasti kyläläisten ja loma-asukkaiden tarpeiden mukaan. Näin on tehty myös PARAS-hankkeen ja kahden kuntaliitoksen aikana. Ideana on saada erityisesti lapsiperheen arkipäivä turvallisiksi, huolettomiksi ja sujuviksi. Pitkän ajan tavoitteet on kirjattu ns. rullaavaan kyläsuunnitelmaan, johon päivitetään vuosittaiset kehitystoimet.

Kylän sydän on oma, 110-vuotias kyläkoulu. Siellä toimivat perusopetuksen 1-6 -luokat, esikoulu, ryhmäperhepäivä- ja iltapäivähoito sekä ilta-aikaan erittäin vilkas ja monipuolinen harrastustoiminta.

Työtä ja yrittäjyyttä omalla kylällä ja kohtuumatkan päässä

Siikamäki-Peiposjärveltä käydään töissä naapurikaupungeissa ja muissa lähitaajamissa ja vastaavasti sieltä käydään töissä kylällä.

Naapureista **Varkaus** on kehittyvä, kansainvälinen ja kauniiden vesistöjen ympäröimä teollisuuskaupunki. Rakennemuutoksen jälkeenkin kaupungin vahvuudet ovat energiateknologia-, metalli- ja metsäteollisuudessa. Pk-sektori ja matkailu vahvistuvat.

Oma kaupunki **Pieksämäki** on puolestaan viime vuosina voimakkaasti kehittynyt pikkukaupunki, jonka tuotannollisen toiminnan kivijalkana ovat metalliteollisuus (rautatieteollisuus), graafinen ala ja elintarvikeala. Kauppa- ja hoivapalvelut ovat myös voimakkaassa kasvussa.

Kylällä julkinen sektori tarjoaa työtä kyläkoululla ja päivähoitossa, koulu- ja asiointiliikenteessä, kotisairaanhoitossa, tiestön kunnossapidossa sekä postinjatelussa.

Kylän oma yritystoiminta on vilkasta ja innovatiivista. Näkyvin yritys on kauppiaspariskuntavetoinen suoramyynti, joka työllistää yli 70 alihankkijaa mm. kotileipureita, käsityöläisiä. Kylällä toimii mm. työ- ja metsäkoneyrityksiä, kylätakseja, ikäihmisten hoitokoti, lämpöyrittäjä, tili- ja mainostoimistoja, kuljetusliike sekä autokorjaamo perinteisen maatalouden lisäksi.

Rakennemuutoksessa on eletävä

Rakennemuutos on tosiasia, jota keskisavolaisen Varkaus-Pieksämäki-seudun yritysten, kuntien eikä Siikamäki-Peiposjärven kylänkään käy väistäminen. Vastaiskuun on ryhdytty seudulla topakasti. Liiketoiminnot viedään taantumaa yli ja uusia viritellään, mutta samalla huolehditaan myös ihmisistä. Seudun ja kylän yrittäjillä on tulevaisuususkoo.

Taantumassa on **kysyttävä myös yritysvastuun ja päättäjävastuun perään**. Kylänkin menoon vaikuttaa Varkauden suunnalta tulevaisuudessa esimerkiksi se, rakentaako globaali metsäjätti lopulta biodieselaitoksensa Varkauden integraattiinsa ja mitä muut kansainväliset omistajat tekevät Varkauden seudun bisneksilleen. Pieksämäen suunnalle, kylätien päähän on kaavailtu mm. suurta työllistäjää Ideaparkkia, jonka rakentamisen alkaminen on nyt ympäristöministeriön ja muiden päättäjien käsissä.

Siikamäki-Peiposjärvi porskuttaa eteenpäin

Taantumassakin jatketaan kylän **pitkäjänteistä kehittämistä yhteisen vision suuntaisesti, kyläsuunnitelman mukaisesti**.

Kehittämisessä oma kunta, Pieksämäen kaupunki virkamiehineen ja poliittisine päättäjineen on keskeisin yhteistyökumppani. Ilahduttavaa on, että Varkaus-Pieksämäki seudulla ollaan ensi kertaa kokoomassa maaseutuun liittyviä kehittämispainopisteitä talousalueen elinkeinostrategian varalle.

Koko Itä-Suomea piinaavasta muuttotappiosta huolimatta **maallemuuttajiakin tulee olemaan**. Yritykset ja julkinen sektori korjaavat talouttaan ja välttävät ns. kovia irtisanomisia ohjaamalla kuuttakymmentä lähestyviä ns. eläkeputkeen, näistä henkilöistä monet muuttavat maalle tai viettävät ainakin enemmän aikaa kotipaikoillaan ja kesämokeillaan. Nuoremmissakin ikäluokissa perhearvot nostavat päätään ja ylöspäin suuntautuneen urakehityksen tilalle etsitään monivivahteisempia ura- ja elämänpolkuja. Palkkatyötä on etsittävä laajemmalla alueella tai on työllistettävä itsensä yrittäjänä. Lisäksi muun muassa kasvava hevosharrastajien joukko etsii maapaikkoja.

Kylällä käytännön kehitystoimet jatkuvat. Vesi- ja viemäriverkosto on rakenteilla. Tontteja on runsaasti tarjolla. Kunnan maantiet ja toimivat puhelin- ja nettiyhteydet ovat työnteon, työssäkäynnin ja yrittämisen perusedellytyksiä, niiden ja muun **infran kehittämistä on jatkuvasti vahdittava myös kylältä käsin**. Palveluja kehitetään. Keväänkorvalla kylä on lähdössä pilotiksi kansainväliseen palvelujen kehittämishankkeeseen.

Onnekseen Siikamäki-Peiposjärven kylä on niin pieni, että ihmiset löytävät toisensa ja niin vahva perinteiltään ja rakenteiltaan, että on olemassa hyviä käytäntöjä ja esimerkkejä yhteisistä, onnistuneista ponnisteluista ongelmien ratkaisemiseksi. On totuttu asettamaan tavoitteet ja työskentelemään niiden saavuttamiseksi, vähäisin resurssein ja toisinaan hapuilevin askelin. Polulta on poikettu, mutta suunta on säilytetty.

Rakennemuutoksen ja taantumaa myllerryksessäkin sekä ilmastomuutoksen uhatessakin Siikamäki-Peiposjärven kaltaiset kylät ovat kestävä kehityksen mukaisia, siis taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviä, asumisen ja elämisen paikkoja tulevaisuuden Suomessa. Sellaisia ihmisenkokoisia. Suomalaisia kun ei ole kovin helppo kasvattaa asumaan suurissa muurahaispesissä.

lisätietoja: Siikamäki-Peiposjärven kylä, Pieksämäki,
www.siikamaki.net, sähköposti info@siikamaki.net

Kirjoittaja on synty- ja nykysiikamäkeläinen KTM-MTI, Pieksämäen kaupunkilainen seudun menestyksekkäiden kuntaliitosten jälkeen ja päivävarkauteilainen reilun 15 vuoden ajalta, mutta silti identiteetiltään maalainen. Hän on ollut kylätoiminnassa kotikylällään 1980-luvun alusta lähtien ja työskentelee parhaillaan Varkauden seudun äkillinen rakennemuutos -hankkeessa.